

Középpontban az élelmiszerárak

A tartalomból

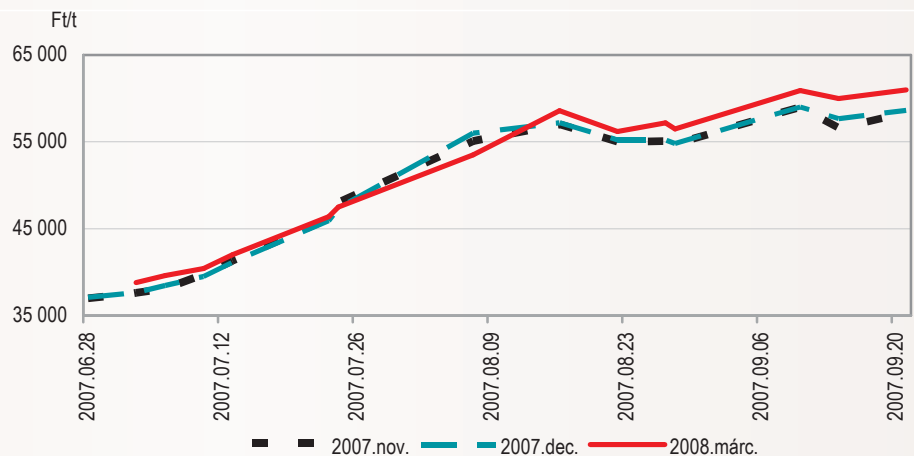
- 1 Világpiaci helyzetkép
- 2 Az élelmiszerek fogyasztói árának alakulása
- 2 A mezőgazdasági termékek árváltozása
- 2 Az élelmiszeripar belföldi értékesítési árai
- 2 Az agrárjellegű külkereskedelem és árai

Világpiaci helyzetkép

Az elmúlt hónapokban kibontakozó – és ezáltal az érdeklődés középpontjába került – világpiaci élelmiszerár-emelkedésben több tényező közrejátszott. A **világpiaci** élelmiszerárakat tartósan emelő egyik tényező a nagy távol-keleti országok – India és Kína – gyorsuló gazdasági növekedése révén előálló keresletbővülés. Ezeknek az országoknak a népessége és fizetőképessége gyorsan nő, kedvező piaci lehetőséget kínálva ezzel azoknak a beszállítóknak, akik megfelelő mennyiséget, versenyképes áron tudnak szállítani. A világpiaci élelmiszerárak növekedéséhez kétségtelenül hozzájárul a bioüzemanyagok termelése is. Ez a tényező különösen jelentős Európában, ahol elsősorban a takarmánykukoricát használják erre a célra is.

A harmadik tényező az időjárás alakulásával függ össze. A szárazság következményei, mint a zöldség- és gyümölcsstermés jelentős részének kiesése és az alacsony búzahozamok, szintén nagyfokú áremelkedést hoznak magukkal. Mindez eltérő mértékben ugyan, de – a támogatási rendszer, a nagy üzletláncok árpolitikája és egyéb befolyásoló tényezők függvényében – végiggűrűzik az élelmiszer-termékpályákon.

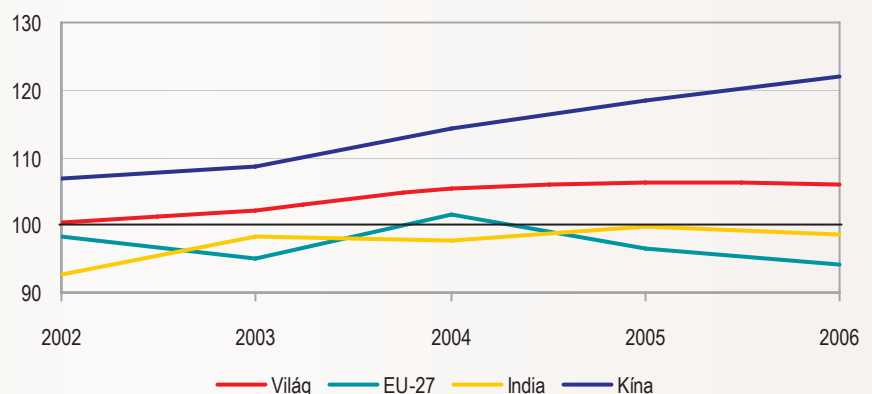
A takarmánykukorica különböző határidőkre szóló kötési árai a Budapesti Értéktőzsdén, 2007

A **világ** egy főre jutó élelmiszer-termelése az 1999–2001. évek átlagához viszonyítva 2006-ra 6%-kal emelkedett, de míg a fejlődő országok termelése 11%-kal bővült, addig az Európai Unió 27 tagországáé 5,9%-kal csökkent. Ezen belül is csak a kelet-európai országokban mutatkozik termelésnövekedés (12%), míg a többi térséget évek óta csökkenés jellemzi. Az Európai Unió 27 tagországának búzafogyasztása, mely a világ összes fogyasztásának 12%-át képviselte,

2000 és 2005 között 4,7%-kal emelkedett. Jelentősen bővült ugyanakkor az élelmiszerek termelése Kínában (22%), Indiában viszont a kibocsátás szintje 2006-ra nem érte el az ezredfordulóban mértet. A kereslet oldaláról vizsgálva azonban éppen Indiában jelentkeznek a legnagyobb bővülések, a búzafogyasztás négyszer olyan gyorsan nőtt, mint a világban (3,3%).

Egy főre jutó élelmiszer-termelés (1999–2001. évek átlaga = 100)

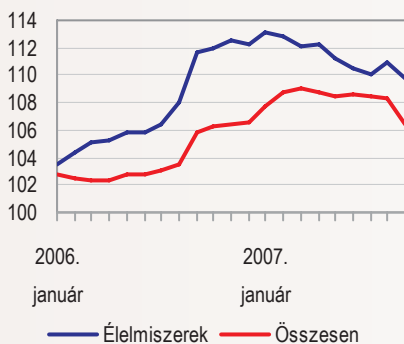

Az élelmiszerek fogyasztói árának alakulása

A növekvő agrár- és élelmiszerárak hatására gyorsuló infláció (aminek kifejezésére született új fogalom az agfláció) hazánkat is utolérte.

Magyarországon 2005-ig az élelmiszerek fogyasztói ára az átlagos inflációnál kisebb mértékben emelkedett. 2005 decemberében azonban ez a tendencia megfordult, és az élelmiszerek drágulása valamennyi hónapban felülmúlta az általános áremelkedés mértékét. Az előző év azonos hónapjához viszonyított ár-emelkedés 2006 folyamán fokozatosan gyorsult, és ezt a tendenciát a szeptembertől érvényes, árakat is befolyásoló gazdaságpolitikai intézkedések felerősítették.

A fogyasztói árak alakulása (előző év azonos időszaka = 100)

2006 szeptemberében az adókulcsok változása (az addig 15%-os áfakulcs alá tartozó termékek 20%-os kulcs alá sorolása révén) jelentős hatást gyakorolt az élelmiszerárakra. A drágulás szeptembertől kétszámjegyű lett, s az éves szinten mért 7,7%-os áremelkedés az előző évihez mérten kiugróan magas, 5,2 százalékpontos ütemnövekedést jelentett. A 2007 első kilenc-havi élelmiszerár-emelkedés mértéke 11% volt. A drágulás üteme az éven belül szinte folyamatosan csökkent, de szeptemberben a bázishatás megszűnése ellenére is megközelítette a 10%-ot. Az egy hónapos áremelkedés nagysága szeptemberben 2,2% volt, ennél magasabbat (3,2%) csak tavaly szeptemberben, az adóváltozások érvényesítésének hónapjában mérték. Az Európai Unióban is megfigyelhető az élel-

miszerárak gyorsuló emelkedése, a 2006. évi 2,4%-os emelkedés után ez év első kilenc hónapjában 2,8%-os drágulást mértek. Hollandia és Románia kivételével valamennyi tagországban magasabb volt a termékcsoporthoz tartozó inflációja, mint az átlagos áremelkedés mértéke, sőt Belgiumban és Dániában több mint kétszer gyorsabb. Az uniós 27 tagországa közül Lettországon, Magyarországon és Bulgáriában drágultak leginkább (11–12%-kal) az élelmiszerek, s ezekben az országokban az általános infláció mértéke is 6–9% közötti volt.

Néhány termék országos fogyasztói átlagára, szeptember hónapban

(Ft)

Termék	2004	2005	2006	2007
Rövidkaraj, kg	1 070	1 000	1 260	1 140
Bontott csirke, kg	516	536	578	669
Tojás, 10 db	209	201	231	277
Finomliszt, kg	82	71	81	116
Fehér kenyér, kg	177	174	194	228
Kristálycukor, kg	224	192	245	221
Burgonya, kg	64	60	101	149
Paradicsom, kg	155	250	295	268
Alma, kg	138	148	177	243

A mezőgazdasági termékek árváltozása

A gyorsuló ütemben emelkedő élelmiszerárakra a külső világgazdasági folyamatokon túlmenően a hazánkban és az európai piacokon érvényesülő termelői és külkereskedelmi árak is nagy hatást gyakorolnak.

Az idei évben a **mezőgazdasági termékek** ár-emelkedése az előző évi 11%-os növekedés után gyorsuló ütemben tovább folytatódott, mivel a termelőket a kisebb termésátlagot produkáló növénytermesztésből fakadó alacsony jövedelmezőség, valamint az állattenyésztő ágazatokban a takarmányárak emelkedéséből adódó nehézségek is sújtották. A növénytermesztési és kertészeti termékek árai a 2006. évi 18%-os emelkedés után ez év január–augusztusában 23%-kal emelkedtek. Ezen belül is kiugró volt a gabonafélék (43%) és a gyümölcsök (26%) drágulása, míg a zöldségek ára az előző évi 14%-os emelkedés után, idén 4%-kal csök-

kent. Az élő állatok és állati termékek ára alig emelkedett, aminek a hátterében az élő állatok árcsökkenése és az állati termékárak 8%-os emelkedése állt.

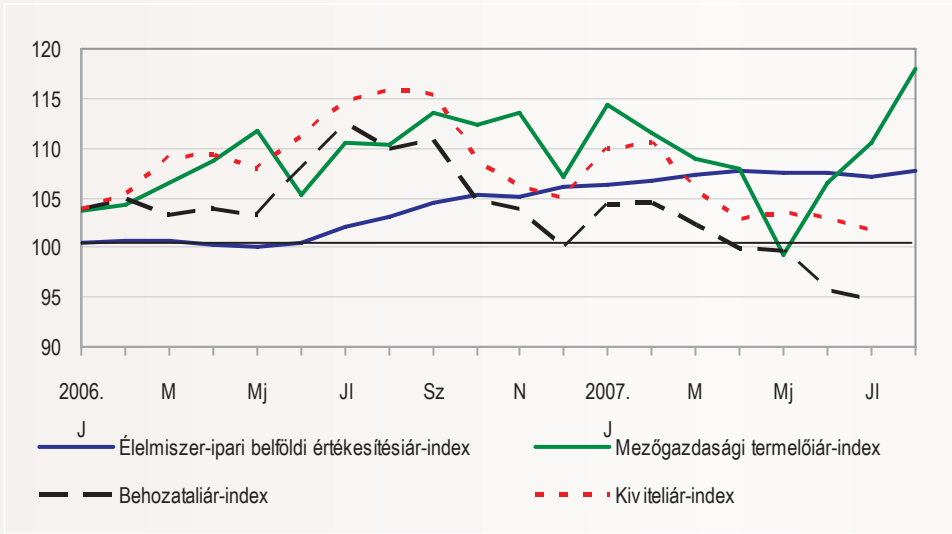
Az élelmiszeripar belföldi értékesítési árai

A teljes ipari termelés mintegy egytizedét kitevő **élelmiszeripar belföldi értékesítési árai** 2006 első felében gyakorlatilag stagnálást mutattak, azonban ezt követően a drágulás üteme hónapról hónapra gyorsult, s decemberben már meghaladta a 6%-ot. 2007 első négy hónapjában továbbra is egyre növekvő ütemben emelkedtek az élelmiszerek belföldi eladási árai, amit szerény átmeneti mérséklődés után újra emelkedés követett. Összességében az év első nyolc hónapjában a belföldi árak 7,3%-kal nőttek. Mindezek mellett az ágazat exportárai a tavalyi jelentős emelkedés után az elmúlt hónapokban már csökkenést mutatnak.

Az agrárjellegű külkereskedelem és árai

Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásával az agrárjellegű **külkereskedelem** feltételrendszere is jelentősen módosult. A változások a forgalom mindkét oldalát érintették, de hatásuk az importban jóval erősebben érződött, mint az exportban. A közösségen belül ugyanis korlátozás nélkül áramolhatnak az áruk, így a magyar piacot védő korábbi kereskedelempolitikai szabályozások e relációban megszűntek, az unió kívüli országokból feladott áruk esetében a közös vámpolitika rendelkezéseit kell alkalmazni. Az élelmiszerek, italok, dohány termékcsoportjába 2006-ban a kivitel 5,5%-a, a behozatal 4%-a tartozott. Ez az arány 2007 első hét hónapjában a kivittelt tekintve 6,2%-ra emelkedett, elsősorban a kukorica megugró exportjának következtében, a behozatalé lényegében stagnált. A termékcsoporthoz tartozó áruk egyenlege az elmúlt években folyamatosan – tendenciájában csökkenő – aktívumot mutatott, de a 2007. első fél-évi aktívum – a gabonaexportnak köszönhetően – közel háromszorosa volt az egy évvel korábbiaknak.

Az agrárjellegű termékek termelői és külkereskedelmi árai
(előző év azonos időszaka = 100)

Információk, elérhetőségek:

[stADAT-táblák](#)

monika.freid@ksh.hu
Telefon: 345–1296
[Információs szolgálat](#)
Telefon: 345–6789
www.ksh.hu

Az élelmiszerárak emelkedésének hátterében a hazai élelmiszeripar termelői árának gyorsuló emelkedése mellett az importált termékek drágulása állt. (A fenti jelenségek ugyanis nem csak hazánkra jellemzőek, a csatlakozás óta folyamatosan bővülő élelmiszerimport szállítóit is sújtják: a kínálat tehát csökken, ami áremel-

kedést jelent.) Az agrárjellegű termékek importjának forintárszintje 2006-ban közel 6%-kal, az exporté pedig több mint 9%-kal emelkedett. 2007 első hét hónapjában a termékcsoport importjának árszintje féléves szinten lényegében stagnált, míg az exportban – csökkenő irányzat mellett – több mint 5%-os emelkedést mértek.